Quo ad finem, etiam artifex opus fabrile sibi commendari. Primum
quidem ratione naturæ, ita ars ratione ex quasi vita opus. Fe-
tam ars quam dicit ex imperfectioribus ad perfectiora pleraque. Et
quemadmodum non emulatur artem Divinam, sic etiam ars humana emulatur naturam
tamen dissimilis est ars et natura i.e. quia ars ex fabrile, ars nec non quidem
ex, sed tuetur imitatrices. Et quia in media opera concurrunt
et ars et natura ars humana perficit, ut fieri in musicis, salutaribus
et multorum instrumentis pulsatrisibus. Et quia fit ars induit naturam
quia alia fiunt sibi et tam fit natura illam quia ex, ut ex
lorem. Et quia fit natus adunit sibi mea, fit ex artificiis adunit
mea informare. Et quia fit natus et unum et secunda; Fit ex notis
ciis et morsea, et stolida.

Sit. Et ars non potest fuisse potestas efficere aliquid opus
non. Puncum est quia ars est concursus rationum et regulas prescribendo
ad faciendum aliquid opus; et non potest fuisse aliquid opus natu
Contra quia fit natus tenet enim actiam, fit ex ars sicut ipsi fit prius
agere. Notandum tamen et posse artem non habitus et aliquis
uribus facere multa opera natura. Et quia medicina virtutes herbarum restituit sanitatem. Cum Dæmones applicando actiam
fortius miros edidere effectus. Idem etiam certum in Magia natu quo
ex florari non vires illis ultra adres mirabiles faciendos. Si tis
aliquis aurea Dabit stercora, et sphera Archimedis aliquas motus
edidere, hoc non ab arte, sed a tibi habet. Si tamen Regis et
Chymicæ artis industria potest fieri verum aurum.

Sit Et Co. Nouider omnino impossibile posse fieri Chi-
micam et dari verum aurum, applicando actiam vitia fortius et adhibendo varium permistionem sulphuris et argenti vivi. Punctum est quia non refugnat posse hoc cognoscere, quam temperiem qualitatum

Requirat veri auri genia, & di affliane nia nia efficiant ve-
ram aurum. Confirmat quotidie experimur hominem artificiosum
vers, & mirabiles effectus fecisse, ut bombardarum, & pyrobo-
lorum, & alia arcana dictis respiant, & etiam posset fieri ve-
ram aurum.

Dicis aurum per mediance solis calore, & hy-
mnis artifices ut ante calore ignis, & non posse aurum facere.
Ad hoc contrariam cum ex calore ignis, & solis solis sine eius dem
speciei eandem effectum posse facere, & ab, minera metallorum
& lapis alio certas ad aurum perveniendum ut ceter illam non
possit aurum fieri. Intentio res in sua quia effectus illum dicere
ceram cum sui ortus, & cum aurum sit perfectum omnium metal-
lorum, requirit ceram, & determinatam cum. Ad hoc nisi generan-
tur nisi quam prout ut quia in igne, qui cum sit gravissimus omnium
elementorum generat tamen cum ab alio corpore tum a radijs solaribus
mundi, & ab intra dictorum corporum. Insuper idem experi-
entia comprehendum est, nullam dari arcanum aurum
aut aliquam hymnam esse factam, quo fieri possit illam. Ad hoc con-
tra, videmus enim multos quotidie artifices ab hoc dicto mentiri,
idem argumentum ab experientia dictum nihil valet.

Mathematica an Medicina Bellum magis Mathematicum, quam Medicum!

Vt quis melius illegatur, supponendum est omnes scientias
duplex esse genus. Alias enim dicuntur pure mathematicae, quales sunt
Geometria, & Geometria. Alias vero dicuntur mixtae,

Quæ cum quantum ex Mathesi & Physica, mediante inter utramque scientia talis scilicet Perspectiva, Musica, Astronomia, tum igitur talis scientia partim sine Mathesi partim sine Physica quæ nunc usque fuerunt notissimæ vocandas. Dico cum dico de Perspectiva, Musica, & Astronomia, magis de scientia Mathesis quam Physicis, quantum ad Physicam, inter scientias Mathesis à cæteris vocari, numeranda.

Obs. Talis scientia non abstrahunt proprie à mere sensibili, quia spectant ad naturam Rerum, & non ad Mathematicam, quia Perspectiva considerat lineas visuales, Musica numerum sonorum, Astronomia sphæras cælestes, quæ sunt subiectum sensibile, & mate, quia Phys. Dicit ars, non abstrahunt à mere sensibili, quæ ad corporum subiectum, Ars, non abstrahunt quæ ad species quam per sensibili, Ars. Idem cum Perspectiva, Musica, & Astronomia sine scientia subalternata vii Stereometria, & Geometria, ab illis sumunt principium per sensibili, quia per lineas, numeros, quæ quidem abstrahunt à mere sensibili, quia ab illis dicis considerent prout sunt in ipsa mere sensibili. Inferis, Mathesis dicitur considerare quantum, sed Perspectiva, & Astronomia considerant subiectum, quia spectant ad Mathesim. Sed Dicis Mathesis considerant subiectum, sed in directe, & secundario sed Mathesis considerant subiectum primario, & directe, sed Mathesis, quia talis scientia se & primario sed considerant quantum ad certum etiam subiectum determinatum & hoc fuit aliorum argumentum sutoris.

MAPUS 3, 4, 5, & 6.

QUOD VERUM.

Dimedius Rerum Natum, & Fortuna:

Sit ita clo. vii Dei Opt. Max. aut casu accidit, quicquid eventus, sed oriatur ex illius providentia, & consilio, aut ipsa mundo

Portiri ab eis Divina claritate, afflictionibus & vexationibus, quasi laterii bonorum operum & premissorum quasi dicerii peccatorum. Et tamen absolutè dicii eorum longe minus esse pagari non posse, dari in vita fortunam, si fortuna sumatur pro eo quod accidit conversatio ad beatitudinem eorum. Quod ab adversa & non nullos hoc invalescere.

Ad 10 in rebus mutabilibus dari fortunam. Et ipsa Boetio nihil aliud est, quam immobilis dispositio in hominibus mobilibus, & quam Divina Providentia suis quibusque rebus ordinibus & dispositum esse ordo earum secundarum exequentium Divinam Providentiam. Cum in Deus multas res afferat mediantibus eis quibusque causis ordinatis, diversis modis hoc considerari. Quod est in Deo, & hoc modo providentia, & dicitur quasi ordinis rerum existens in mente Divina. Quod est in ipsis eis quibusque ordinatis, & ab ipso Deo directis ad effectum producendum, & hoc modo fortuna à nobis dicitur.

Tractatus 7um

Capitulum 1, & 2a

Qui & quotuplex sit causa?

Varia sunt apud Phos eiusdem dicti, illis tamen omissis hoc magis placet. Causa est id a qua aliquid fit, & pendet, id a quo fit & pendet effectus. In qua dicti ponitur alia particula, fit ad excludendos eos qui aliquid a quo fit aliquid pendet effectus, ut esse musicum, Grammaticum meum patrem est eos qui aliquid vel genere. Dicit excludunt condita sunt quia non, ut locus, tempus, ornatus, & alia situs aliquid effectus non pendet fit, & dicuntur.

Obiij. 1. Deum relatum esse pendere ab alio relato.
Deinde genera esse pendere a priori. 3. Esse pendere ab altiori.
Tandem humanitas Christi Dei esse pendere a Deo; Tamen
neutrum illorum est cum grabene audito definitio. Ad hoc
contra, illa ex definitione esset illigi deo, ut ad rationem eius requiratur
esse; esse illa pendere accipiendo suum esse. Idem cum unum
alterum non tribuere esse alteri relato, nec priori tribuere esse
genera, et praeterea cum humanitas Christi pendere a Deo Deum
a parte rei, non vero contra a rei congruentia suum esse, et hinc fit
ut neutrum eorum sit unum cum alterius. Postremo ad rationem eius requi-
rit varia dependentia inter res distinctas (eadem enim non pendere esse
ipsa) idque, cum dicit esse idem hinc a parte rei, non generis unum
cum alterius.

Obiij. 1. Unum in utroque genere esse cum reliquorum ad
aliquidant in suo genere. 2. Aliquem non pendere, quia aliquis esse cum
illis non pendeat. Mi. quia unum est in genere colorum, et lucis; inter
eius qualitates sensibiles, et tamen neque colores pendere a lucis, nec
aliae qualitates pendere a luce. Ma. Dis Mi. 1. Unum in
utroque genere et cum reliquorum si fuerit. 2. Aliquem, vel causa-
litatis. Con Mi. si non fuerit unum in genere causalitatis, tunc effectus
nobilius in suo genere producit. Ne Mi. Dolet cum, et lux sane
nobilissima qualitas in suo genere, illustramen non dicunt cum ceteris
aliarum qualitatum, nullam habere causalitatem in quantum hinc fi-
ones.

Ad rationes ad caram genere sit vera et vo. Quatenus sane genera
carum non sic causalis, finalis: efficiens, et finalis, causalis et ista
Mais scilicet substantiae formae, et habitus et accidentis. Finalis
et ista fia accidens et infans Mam. Cum cui ter duplex fia alter
intrinsica altera extrinsica, hinc fit, ut dicit cum finalis interna
et cum finalis externa, ad quam primae exemplar et cum exemplaris.

De qua non diximus, et contra ipsum est quod compositum naturale inclu-
dere materiam et formam. Tertia causa [illegible] dicitur ab aliquo agente, vel efficiente
naturali ad aliquem finem operante quod datur quatuor causae, Contra quod de
qualibet re inquirere potest in causis gratia sic et [illegible] casualis, [illegible]
[illegible] et causa efficiens. [illegible] ex quo fit, [illegible]

[illegible] intra agentiam, qualiacunque [illegible] ignis, [illegible]
artificis et [illegible] sunt vera causa, et tamen non pertinent ad
aliquod ex illis quatuor generibus quae divisio [illegible]
[illegible] in [illegible] efficientes, quae [illegible] secundario
et in virtute [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] ab [illegible] in qua [illegible], [illegible]
non pertinent ad aliquam ex illis quatuor quae [illegible]
in [illegible] ratione [illegible] qui ab illis sumunt suam
[illegible]. [illegible] proprium [illegible] illam [illegible]
[illegible] distinguuntur, quam actus sumunt suam [illegible] ab [illegible],
sequitur [illegible] [illegible] [illegible] actuum.

Quaestio 3a 4a.

An sit exemplar et reducatur ad aliquam causam?

Idea vel exemplar est id quod aliquid imitatur ex intentione
agentis determinantis sibi finem. Ut si volens aliquis pingere
[illegible] imaginem [illegible] in mente pingit illius ideam vel exemplar,
ad quod respiciens operatur, quam [illegible] ut clarius [illegible] idea,
[illegible] dicitur forma, nempe forma ex qua, forma a qua, et forma
ad quam. Forma ex qua illa dicitur, ex qua fit, et haec fit unum
compositum. Forma a qua illa dicitur, a qua procedit effectus, [illegible]

Magendi fieri. Quæ voci aliquo modo dicitur a quem immediate accipi
illigendi: Fit ad quam illud: ad cuius similitudinem aliquid fit
qualis dicitur, sed exemplar.

Illud tamen dicendum est, sed illa exemplaris consis-
tere in conceptu finali, sed potius in conceptu obiectivo. Idea vero exemplar
sit ipse conceptus finalis ab illo, sed potius sit ipsa res, quæ objective
repræsentatur in conceptu. Deus Ce illam exemplaris consistere
re in conceptu obiectivo, i. q. ut artifex aliquid opus secundum ea
imitari, quamvis nullum de eo conceptum fingere adhuc potest operari
q. ad exemplar non requiritur conceptus finalis. Nec ostendit in Deo
is qui sit principium operum, Deinde illam intuentes, nullum
fuit conceptum, tamen possunt exercitus facere aliqua obiec-
quæ in Dei illa cognoscuntur. Ergo exemplar illud est, quod arti-
fex intuendo imitatur, sed artifex non intuetur, nec imitatur eum
conceptum, sed rem in conceptu repræsentatam q. exemplar est conceptus obiectivus
Cap. 3. Prior non intuendo fingere imaginem rei conceptus, sed
sed unde fingere illud obiectum, quod conceptus repræsentat q. illa
exemplaris consistere in conceptu obiectivo. Hanc rem ut Deus
Deus intuetur.

Ad obiectiva sua argumenta. Exemplar Dei est expressio
rei: sed solus conceptus finalis rem exprimit q. exemplar consis-
tere in conceptu finali. Confirmatur. Idea, sed exemplar Dei est principium
cognoscendi: sed res obiectiva non est principium, imo est res in quem
fertur cognitio q. Ergo. Dist. Ne Mai. id rem exemplaris
sed est ut illud, quod artifex intuendo imitatur. Dist. Conse-
mai. Ne Mi. q. conceptus obiectivus etiam aliquomodo rem exprimit
sed res conceptus finalis in qua repræsentatur. Confirmatur. Dist.
Ne Mi. res in, quo objective est vere principium cognoscendi rem idealem

De fide in fidelem qui mediante obedientia restituendo fingit rem magnam.

Ergo Deus exemplar consistit in ipsa re, quam facit; et eadem ratione res faciendae ab artifice et qualibet alia, neutrum dicendum, quod dicat. Dicit quod eadem res non possit esse ex sui ipsius, quod idem ordinem faciendum non possit esse ex exemplaris. Deus exemplar non esset idem ratione factum, quod fit ab artifice, et esset aliquid novae factum, cum quem et confusum, et artifex mente assentiatur, et ad eius imitationem operatur. Ita ergo Idea Divina consistit in entitate, et non in obtinere, quod idem dicendum de Idea creata. Et hinc arguit, quis enim Idea Divina non consistat in ipsis rebus faciendis. Ergo in Deus sumit a creaturis rerum operandi. Idea eamen dicit consistere in eis obtinere, quod consistit in ipsa essentia Divina, prout a Divina distinguitur tanquam imitabilis a rebus creatis, in essentia enim Divina eia tanquam in speculo relucent.

Suppositis igitur, quod Idea, et exemplar sit ea, quae ratione differit, hinc ergo ad quorum ea genus pertinent. Dico exemplar esse causam formalem externam. Funtum est quod artifex intuendo suum exemplar certam formam gradus artificiatus intrinsecam, quod ipsum exemplar est forma externa. Confirmatur forma illa est, quae certam essentiam et qualitates distinguunt: sed idea artefacta dicuntur species dicta quamvis a dictis exemplaribus, quod exemplar est ea forma externa.

Secundo quamvis non existimans exemplar esse causam efficientem, quo illos sic arguit. Forma physica semper ratione est, et ea efficiens ratione cum quod fluit, et etiam forma intelligibilis, quale est exemplar, erit ea efficiens, et in finalis. Ergo forma contium, Mathematica, forma physica concurrit efficienter influxum intrinsecum compositio

compositi

Compositis, attamen ex ipsis dicit creaturis, quandam imitationem perfectionum ei debitae. Testatur ipse Divina sunt ea efficientia rerum creaturarum quia ipsa habent ut sint ea efficientia ita ut perfectiones Dei dicit. Idem Divina sunt ea efficientia rei non Divina aequa non distinguuntur. Contra rei rei et Patris, ita arts. Idem ea creatura ita distinguuntur tantum abiecta agente, nequaquam ea illius propria Dei ea efficientia.

Quaestio 5.

Deus ea sit modus omnium esse?

Circa 1. Prius considerari quatenus ea dicit Sperabit suam creaturam entitatem. Si igitur ea genus ea dicit Patris considerari. Dico in ea ratione dicit suae essentiae Dei ea nobilius dicitur esse quam illud accipere et perfectius dicitur respondere quam pendere ab alio: sed ea dicitur esse efficientia dependere a ea; et semper ea genus ea nobilior dicitur. Si ergo ea consideretur sua propria entitatem.

Dico 1. Ea aliqua dicitur minus nobilis, et alia magis nobilis quam sua efficientia. Ut ita dicitur et ita minus nobilis dicitur quam ipsa Deus, inde patet ea compositum ex tota compositum nobilius dicitur quam Deus. Quia ea compositum includit totam perfectionem Dei quam in Deo et praeterea includit materiam et aliquam quae aliqua est perfectio. Deinde compositum dicitur esse subsistens et completum per ea dicitur completum. Tunc compositum nobilius operatur quam sua non completum. Nec actiones sunt suppositorum. Ergo enim actiones pertinent ad totum. Ergo cum suppositum operatur ea compositum nobilius dicitur quam sua. Prius est quia unumquodque magis est totum compositum ex sua perfectione a sola sua ipsa nobilior dicitur. Sed ita sit, nam tota perfectio compositi ab illo dicitur a sola sua

Sed etiam ratione animae et animae. Nam enim cum sit quasi com-
plementum omnium essentiarum, ergo 3° creaturis maxima pulchritudo,
splendor, quia ipsam materiam reddere perfectionem toti composito.

Dico 3. Causa exemplaris, quae est Idea Divini Intellectus, est
semper nobilior suo effectu per se loquendo. Causa enim exemplaris creata aliquando
est nobilior, aliquando minus nobilis, aliquando aeque nobilis cum suo effectu.
V.g. Apelles ad vivum pingens Alexandrum, tunc ipse Alex-
ander ut est causa exemplaris nobilior, quam imago pic-
ta. Deinde quando artifex domum fabricat, saepe contingit, ut illam multo
perfectiorem, nonnumquam vero aeque perfectam faciat cum exemplari,
quod mente concepit.

Dico 4. Causa finalis interdum nobilior est suo effectu, interdum
non. Sit exemplum qui aliquis ieiuniis, flagellationibus, et aliis
bonis operibus veneratur Deum fruatur in coelo, tunc temporis fruitio
Dei, quae est causa finalis, longe nobilior est nostris actionibus. Si quis
vero studio Philosophiae ac Theologiae committatur, ut pecuniam assequatur, tunc
assequutio pecuniae est causa finalis minus nobilis quam Philosophiae ac Theo-
logiae studium.

Dico 5. Causa efficiens univoca semper habet aequalem perfectionem,
et nobilitatem cum suo effectu. Ratio est, quia causa univoca illa est, quae producit
effectum eiusdem speciei et essentiae secum, ut homo generat hominem, et leo leonem:
sed quae habet eandem essentiam habet eandem perfectionem essentialem; ergo causa
univoca habet aequalem perfectionem et nobilitatem cum suo effectu.
Dices contra 2° [illegible], omnis homines quia ad effectum habent aequalem nobilitatem,
nec tamen aliqui aliis perfectius operantur, quia habent meliores qualitates
et organorum dispositionem. Causa aequivoca ad causas aequivocas
plerumque inter illas et suos effectus datur perfectio inaequalis. Ratio est,

Ex aequivoca illo d, quod fluvius esse dicitur et ipse et fluvius Mu-
rem, et ranam. Sed quicunque dubitam esse, dene differentiam inaequa-
lis, ? magis, et rana sola efficitur d, ? dicit

Cap. 7. et 8.

De causalitate, et causis determinatis.

Causalitas est actio, et passio. Causalitas actio equidem magis reperi-
ri ipsa ei, quem agit. Causalitas passio d magis reperi-
ri ipsi, quem patitur actuari ab. Dicitur causalitas ad d ratio
inter causam, et causatum. Quia nemo rationem adaequate posset aliquam ei
assignare prius dari causalitas, quam ratio. Dicit de causalitas ad d ipsa
rei entitas, sicut sumpta, ? res prius constituit ? ad dare determinam
entitatem, quam actuari aliqua causa, ? entitas d, ? ipsa res
ipsa ab entitate, nunquam ante dari causalitas, a qua ab actuari perficit.

Dicit ? causalitas ab efficiens d ipsa actio, quam ab efficit.
Hoc d, ? causalitas d rei, ? magis ? quam res aliqua ab: sed efficien-
ab mediante actione, ? actio d causalitas ab efficiens. Dicit causalitas
dici antecedere aliqua res ab ipsa ab: sed actio ab, et fuerit a ab
? ante ipsam rationem dici dari alia causalitas. Et dicit Ma causalitas
dici antecedere aliqua res a ab, si ab fuerit eadem causalitas, et Ma
? fuerit eadem causalitas, et Ma. Dicit in ab efficiente non prius
dari, quam causalitas, alioquin daretur processus in infinitum.

Dicit ? causalitas ab erga fram considerari in substantia
et ipsa ipsa ipsa, cum illius substantia. Causalitas ab fit erga
nam in eo consistit, ? illam actuare ab fit. Quidem causalitas ab
effectus erga totum compositum inde sita d, ? totum illud compo-

Tangit illius pars. Dicit constare mundum duplicem hic calidum
alterum rationis, alterum vero corporis compositum; et Sol pariter hic
duplicem calidum alterum rationis alterum vero corporis compositum
physicum.

Dico 2°. Calidum ex simplicis consistit in quadam
imitatione passiva, qua artifices imitantur Deum, et exemplar
artificis. Dicit calidum quadam dependentia essentiae ad eum: Deo
artifice factum pendet ab Deo artifice, quem illum imitatur; in
ista imitatione passiva consistit calidum ex simplicis.

Dico ultimo Calidum ex finalis consistit in quadam Mo-
tione qua finis ita movet ad illius assecutionem, ut ipsum finem
aliquid facias quem ex honoris, et divitiarum splendor movet ad-
olescentes vimari nentes, ut animo insperantur indes petant.

Quaestio 9.

Utrum Ministri Ecclesiae

Tertius pars quaest. Ubi quaeritur an gerat ita se Deus ad
invicem, et una alium ut se ad se mutuo ex indeto
gere ex, hoc modo ex ipsa ratione. Et ut clarius ipsius
totam claem ita pars est ipsius. Dico 1°, finis dicitur efficientis quo
ad illius calidum, notus quo ad ipsum. Ut efficiens dicitur finis quo
ad illius ipsum non tamen quoad calidum. Ipsa pars 2° qua aliquis
se flagellat ut gloriam aeternam consequatur. Gloria dicitur finalis
flagellationis, non dicitur illius hoc se flagellantis; finis dicitur
efficientis calidum, non tamen dicitur illius agentis. Ipsa pars ostendit
quam medicus ad redendam sanitatem infirmo affligit
medicamentum tunc ipse medicus dicitur efficiens, quia ipsum sani-

Sanitatem. Idem etiam non esse causam ipsius finis, quia finis prior
minus quam media applicantur ad ipsum finem comparandum.

Dico 2. Neque ratio est causa nec non media est ratio quo ad causam
causatam, secundum adminicula ea quo ad usum ratio habitus habitus
quo. Prior pars patet, quia ratio tribuit mihi officium subministrandi,
non mihi tribuit ratio officium instruendi, quam subministrandi, et instruendi
mihi, et ratio causas reddit ea utilia quo ad causatum. Quia pars
ostendit quod non mihi ratio est causa ratio, non ratio sine mihi acquirendo
et quo ad causationem, et quo ad informationem, et ea ad inventum
quo ad usum ita.

Ubi 1. Quia est causa et causatum, quia si mihi ratio ratione
etiam causa ipsius sequitur mihi ipsa causatum et ratio est ipsum, quia
est causa et est causatum. Si concurrant in eodem quia est causa.
Si sic in dicto quia est ratio. Dic exemplum in quo ratio habet
aliquid animal est ratio et rationatum, quia ratio concurrunt
in quia est rationatum. Itaque mihi et ratio est in dicto quia exemplo
est mihi et ratio. Illatio est dicto ratione prior ratio, quia mihi et ratio
est ad inventum sequitur eundem mihi esse priorem et posteriorem ratione
ratio. Et nullum esse inconvenientia eundem mihi dicto mihi, dicto quia
sumptum esse priorem et posteriorem. Ratio mihi quia est ratio est
illa, quia non est ab ipsa ratio et posterior illa. Deinde est ratio
attinere et inparare mihi, quam mihi attinere et inparare ab ipsa ratio.

Ubi 2. Si efficiens esset ex finis sequeretur finem esse
ipsum eorum carum: ergo est falsum quod dicitur. Et ratio Mihi infertur ex
finis prior est quo ad intentionem quia quo ad executionem sit posterior,
et quia absolutus indus ratio ad comparandus diversis, tunc diversum
comparatio prior est in intentione, tempus prius diversis absolutum

Intendunt, quam nacim contendis, et mare navigas. Potavior tamen et in executione, quam prius et navigare, quam diuitias comparare.

Quod X & XI, et XII.

Quomodo Deus sit conservans ad verum conservatorem.

Sed 1° Co. Deus creat res in esse, et conservat in esse, ergo esse Dei non est in momento fieri consistere. R. 1° quia creatura pendet a Deo, qui lux a sole; sed alia quam illuminat, sed decadente sole, sed extinta lucerna continuo fieret lux; et etiam creatura alterius dei conservari non pendens. Sed nec dicit Bonaventura disparitas creatus pendere a Deo como quo fit aqua in ignis pendet a frigido et pendet a mora substantiae. 2° Deus est ubique per essentiam, et iam et omnia, et eo sed tamen res eius in suo esse conservat. 3° idem Deus per certum Angelum anichilare, non per subsentare contrarium, quo illum conservat, et signum est Deum non curare ad illius conservationem, alter non posset res omnes sua Dei ostentatam, quod est horatium. Quibus notandum est Deum alias res conservare quam se sed immediate, ut Angelos et animas sensitivas. Alias vero conservare mediantibus eis, ut calorem mediante igne, et alia mediante aeroram influxu.

Tertio 1° Pictura, sed domus et igne conservari sui artifices, sed ab illo conservantur, et etiam holocausta mundus a Deo creantur et gubernatur ergo rerum conservatrix ipsius Dei. Resp. contrario, nam creatura pendens a Deo qui artifex est ab artifice dicitur ut, sed pictura fieret illud, quod fecit ab artifice, conservantur per duratione lapidum, lignorum, et colorum, qui dicit esse a Deo; sed ut creatura pendens a Deo datum, et a Deo conserva-

UNIVERSIDADE DE LIVRO

Conservatum. In solis igitur Dei conservatio, qui stat sicut terra
durat ad noctem. Sed hoc de fortuna eam aliis affecerunt, quibus conservatio,
quod non est. Sed Mundus cum in eis agere Dei conservatio, quibus non sufficiens
esse bene audito.

Quis dixit? Deus conservat calorem in aqua, secundum naturam
quae ipsum est cum igne, quod est, dicit actionem naturam
dicendum, quia non conservat. Sed Mundus Deus conservat calorem
in aqua, dicit actionem naturalem, sed insuper causam efficacem.
Quia Deus, ubi formam ignis extinguit, mox secum illa actio, quae aliquo
tempore Dei creatio, vocatur, non actio, sed quam Deus calorem aliquem
in aqua, dicit naturalem actionem, sed Deum fecunda aliquam
continuare. Sequitur quod hic res duas formas unam formam, et illorum
duo recedant, unitorum in numero formas.

De Ente. Ens varias curas, diversas actiones, cultus
in solem illuminare, ignem calefacere, volucres modulare, dies longos
ambulare, pulchrosque alias actiones exercere, hinc fit quam abundat
sic illorum opinio qui dicerant eis Deum de se operari, sed esse
nudam instrumentum, sicut organum quo mediante, operatur ei, sicut vita
agens, sed sed perficiunt actionem ei. Quod non est aliquid aliquid
aliquid aliquid Deum secundum pectus, publicum, a nobis operari
actionem liberam, sine merito, non meritoriam, sed meritoriam, quod hoc
rationem.

Quis. Deo concancio effectus mors operandi, sed effectus
operari, sed solum quam sit cum alio, quia non sufficit sed cum sit
ei. Sed dicit Mundus, effectus operari sed solum quam sit alio, sed
quia sit causa alio agere. Sed Mundus, sed non agere sed causa sed de Mundus.
Deus non agere, sed operari sed ei, non indigere sed causa sed
sed cum illo operari, sed bene sed cum spiritum, sed nobis bonum,

Verba aliqua operari, et finem mereri, si fieri ea libera. Ita ait
D. Paulus ad Corinthios scribens: Dedit Deus operari ea in
omnibus, non esse sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis
quia sola Dei gratia actionem. Et D. Paulum est consistere eius
verba: ait operari abq; auxilio eius, qui iaram d. Ergo ipse bona
opera meritoria non fieri a nobis absq; auxilio Dei gratia.

Ita Deus actuatio concurrit cum eis vt ad quamlibet
actionem secundam Pii, qui aliqua agentia per se efficacia sub-
ordinantur superiori non cadit defendere a prima. Et Deus dicit
Ipsa prima ea, cui omnia ea vt efficacia secundarum, quia Deus influit
ea eius illarum actionis. Quia eidem Deum multorum impedire
actionem earum, quae fuerunt impedire ignem Babylon
Filia edita miraculo, quia signum Dei concurrere cum eis vt
Deus ita conservat eis vt in suo esse, ut sine illo perire
conservat, quia eius concurrit ad illarum actiones, quia non minus requi-
rit ad conservationem quam ad illius conservationem.

Quia agere immediate agere sine aliquo medio. Et Deus
agit mediantibus eis vt, quia non attingit immediate illarum actiones.
Et dicit Deus agit mediantibus eis vt, et non eadem actio immediate
exiat a Deo et a creatura. Sicut cadit medicinam actionem
Dei et Medicinae agere immediate non est consortium alterius ea.
Bene ea fortiuntur duobus immediate fieri idem produci. Ita et
Deus fecit ordinare, ut res creatae agerent sine concursu effectivo
Dei, quia defecto ordinavit. Et Deus cum omnibus creaturis
Deus efficiens defendentium a Deo non fit Deus fiat creatura
sed concurrit et quemadmodum creatis. Angelis Deus
vt prima operari, et sit, et abq; aliquo, ita nec creatura
sine creatore

Obiis 2. R. Deus concurrit cum causis 2is ad actionem [illegible], [illegible]; necesse enim est dicendum [illegible]. Dices: eadem actio non potest tendere ad duos fines; [illegible] etiam non potest tendere [illegible] duos [illegible] eandem actionem causae [illegible] et causae 2ae, omnes effectus totos pendent a Deo et totos a causa 2a, ac de qualibet illarum causarum dici eam integram et totalem. [illegible] quia eadem actio non potest habere plures fines intrinsecos, unum enim intrinsecum [illegible] et idem cum fine [illegible] plures fines extrinsecos, ut qui faciendum opus [illegible] deos amicos.

Obiis 3. Sicut operatur causa 2a tangentibus inferioribus [illegible] causis 2ae [illegible] corpus [illegible] [illegible] causae 2ae [illegible] Dei [illegible] enim plerumque sunt [illegible] effectus, [illegible] in dolabra [illegible] et in calamo [illegible] caracteris. [illegible] causa 2a eadem effectus [illegible] eundem [illegible] ignis [illegible] lectionem.

Quaestio XIII. et XIV.

Utrum aliqua praevia motione causae 2ae [illegible] ad agendum, et operentur mediante virtute sibi supposita.

Celebris est illa D. Thomae et aliorum Thomistarum opinio asserentium causas 2as indigere a Deo ad agendum aliquam praeviam motionem ipsas antequam causa [illegible] operetur cum causa 2a, illi imprimere quendam influxum qui prior est quam ipsa actio, et per quem influxum causa 2a excitatur ad actionem, sicut videmus quod faber lignarius prius applicat dolabram, quam opus incipiat. Dicitur tamen [illegible]

Tunc quidem talis gratia motio superaddenda est ad agendum enim sufficit virtus cum actione cum ipsa; tunc quidem substantia omnis per operari alterius illa gratia motione sequitur substantiam creatam excitari, et incitari ad id ad actus generandos. Quia est hanc rationem quidam.

Quod quemadmodum Deus solus est in efficiendum et movendo non primus motor in esse efficiendum et movendo primus motor quia excitat et aliquam gratiam motionem. Et solum ita esse intelligendum, ut Deus moveat non motus, et agit independenter ab eo ab aliis. Cum ita ideo agit primus motor quia operatur dependenter a Deo, qui dat operari cum illo ad omnem imprimit aliquam gratiam, et concedendo ipsam actionem, et in eadem substantia substantia agendi totam Deo et totam a creatura nisi non potest dici aliquid primo fieri a Deo quam a creatura videlicet Deus effectuat in creatura quantum tres supra se. Et attinet ad intellectum artificium, quia aliquo gratia efficacia movens unus et dirigit singulas intellectus operans Religiosum virtutem actum illi efficium atque creatura hanc rationem virtutem ad operandum. Et attinet ad rem quaestionem adverendum et in ea agendi ratione posse considerari a una et ipsa virtus ad agendum et ipsam agens multa simpliciter non agere sed considerari illius virtus ad complurendum et eam illius actus multiplicis esse. Tunc quidem aliquid agit immediate in mediatione virtutis, qui agit et virtutem sibi natam, et dignitatem, quod actus ignis et ferrum virtutem substantiae et illuminat. Tunc quidem agit mediante mediatione virtutis, qui agit et virtutem sibi communicatam, quod actus lunae illuminat et lumen a sole mutuatam, et accendit alterum et communicat sibi virtutem a Deo. Et Deus solus dicitur immediatione substantiae, quia est ipsum solum, non medium aliud substantiae, sed aqua manum refrigerat. Illud tunc agit mediatione substantiae, quia est ipsum aliud medium, sed virtus fornem, et mediante medio calor.

Sicq; etc. Deus enim quilibet agentem creans immediate operatur immediate ac virtutis, et effectus posteriorem partem. Deus praebet priorem virtutem ab aliquo conservatam, imo ex virtute creata ab aliquo agente fluere dicitur. Unde ab aliquo ente creatum et Tum dicunt posse et operari immediate immediatione virtutis; sicut enim aliquis alios creaturis impertiens tunc aquae immediatione virtutis, posteriorem partem operandi inter Deum et creaturam et illam dividam, sic mediatione cum Deus ipsum dominet et ipsum ei dat.

QUAESTIO X.ª

Quare cā 1.ª determinat actionem cā 2.ª et cā 2.ª actionem cā 1.ª?

Ca duabus viis fit determinatio, quae ad unum et quae ad indefinitum. Simpliciter tunc aliquam cā determinat alia quae ad unum, quia illam tantum ad faciendam positus hanc unum quam aliam tunc cā determinat quae ad indefinitum, quia illam tantum ut posita hoc modo indefinitum facit, quam aliam.

Dicit ergo 1.º aliis cā 2.ª determinat actionem cā 1.ª quae ad unum. Et quia Deus fortior aquilae fluere facit ignem et aquilam ideo cum Deo concurrit ad ignem et non ad aquilam generandam. Cum aquila non ad aquilam et non ad ignem generandum, et ab ipsa cā 2.ª posterius determinatur ad hanc quam ad illam unum. Sic enim exigit a Deo concursum ad ignem faciendum et ab ad aquilam.

Dicit 2.º Cā 2.ª determinat actionem cā 2.ª quae ad indefinitum et simpliciter. Et ratione ignis et aquilae non determinatur ad hanc vel illam actionem, tunc quia fit multas effectus, tunc quia non intendit determinare

Sed hoc nō sūgit, quia hanc ad ea collectionem naturaliter Deo ad aliquid determinari: cum eiusmodi nō appareat ordo fini determinandi hanc potius actionem quam aliam, sed hanc potius effectum quam aliam manifestare voluerit, vel denique determinari ad hanc potius angulum, etc. Et hæc quæ ulterius in tertia differunt.

Cap. XXXVII.

Utrum Deus de possibili possit facere contradictoria.

Quæritur, Si possit facere de potentia Dei absoluta, sed de potentia ordinata illa de potentia Dei absoluta, quia simpliciter et sine distinctione spectat. Illa autem potentia ordinata, quæ respicit cursum, et respectum mundi observandi. Et, nō potest Deus de potentia ordinata facere, ut ignis nō comburat, potest tamen de potentia absoluta, ut contingat videlicet ignem in formam Deabolorum. Dein nō potest Deus de potentia ordinata ab inferno reducere animas damnatorum, potest tamen de potentia absoluta, quia ipsa, quatenus Dei infinita, et independens ab ipsa.

Sic igitur de potentia Dei absoluta potest fieri quod non implicat contradictionem. Vel Deus nō potest mentiri, nec potest facere ut duo ligna non sint ligna, ut sit nodus sine ligno, ut nodus sit ligna, ut res contraria simul de, et de illa, quia includunt contradictionem, nec hoc Dei virtutem imbecillitatem, sed potius tribuendum est; sed ipsius rei absurditati et impossibilitati.

Quæritur: Ordo primus ad aliquid Deo insuperabile non est, Dei cum internam et ipsam rei natam, quod illi nō includat contradictionem possibile est; Deo autem includit contradictionem ergo.

Facibilis. Cum ergo creatura dicitur Deus, sed non divina quia creatura dicitur bona, sed facabilis non ac bonum impertitur. Ita dicitur ut res creata, quia sunt quidam entis sine relatione transcendentia ad ipsum Deum, tanquam ad eam participantem et complentem transcendentes. Et finde non omnis creatura est res illegi, sed finitus et cum habitudine ad ipsum Deum.

Quarto de Deo. Sit secundum essentiam divinam ordinem efficientem ad Deum, tanquam ad eam efficientem finalem et exemplarem practicam, sed tanquam ad eam exemplarem speculativam. Et sed diversum ordinem efficientem ad Deum tanquam professor et exemplar speculativum. Primum dicitur ab aeternum non divina et fidelem tanquam practicum et executivum, cum res sint secundum essentiam conformem Divino exemplari. Idem, sicut diversum creatura et creatorem concretorum cum Divinis Deis. Deinde sola rerum creatarum dicit ordinem ad Deum tanquam ad eam practicam et executivam, sicut res non sit practicae, sed speculativae.

Tertio creatura magis pendens a Deo in genere entis efficientis quam aliis a subiecto in genere entis materiae. Sed dependentia aliorum a subiecto efficiente, genere dependentia creaturarum a Deo efficiente, et Materia dependentis, ideo aliis pendet efficiente a subiecto, quia sine illa non fit effectus. Sed multorum fortasse esse creatura sine Deo, quia sibi pendent efficiente. Et ratio quorum eorum forma de ratione pendet efficiente sibi, et tamen sine illa stabit. Deinde lux non fit esse sine corpore luminoso, et tamen a sibi non pendet efficiente, quia est signum dependentia efficientis quarum sine alio non fit esse. Ratio ergo de quorum aliis pendet efficiente a subiecto efficiente sit secundum naturam quasdam habendo, tertio transeundo ad subiectum, quod tamen non est creatura Dei.

Quaestio 8

Vtrum angelus sit duarum rerum substantia?